

Kansainvälisillä poliittisilla kokouksilla on tutkijoille annettavaa

■ Sofia Laine

Liisa Kulmala kirjoitti *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä (1/2010) turhautuneen puheenvuoron tutkijan roolista ja paikasta Kööpenhaminan ilmastokokouksessa 7.–18. joulukuuta 2009. Hän päätyy oman kokemuksensa pohjalta toteamaan ”ettei poliittisissa kokouksissa olla kiinnostuneita tutkijoista eikä kokouksilla ole toisaalta tutkijoille mitään annettavaakaan”. Yhteen omakohtaiseen kokemukseen perustuva väite yleistettynä kaikkiin kansainvälisiin poliittisiin kokouksiin, ja niissä mahdollisiin tutkijoiden rooleihin, on vähintäänkin kohtuuton, ellei jopa asiaton.

Olisin toivonut Kulmalalta analyttisempää pohdintaa siitä, miksi kokoukseen kutsuttiin hänen edustamastaan huippuyksiköstä kuusi tutkijaa tarkkailijoiksi, jos tutkijoista ei kokouspaikalla oltu kiinnostuneita. Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tarkkailijan rooliin sisältyi? Mille muille toimijoille oli myönnetty samanlainen status?

Kansainvälisillä poliittisilla kokouksilla pitäisi olla tutkijoille paljonkin annettavaa. Ensinnäkin kokoukset ovat kansainvälisen verkostoitumisen kannalta tärkeitä foorumeita. Kulmala ei mainitse kirjoituksessaan tavanneensa yhtään ulkomaista kollegaansa, mikä ihmetytti lukijaa. Kai muistakin maista oli kutsuttu huippuyksiköiden tutkijoita paikalle. Toiseksi kirjoituksessa näkyi yliopiston sulkeutuminen politiikan ulkopuolelle. Yliopisto ja politiikka eivät taida enää kuulua samalle planeetalle. Yliopiston lintukodossa voi keskittyä omaan tutkimukseensa vähät välittämättä siitä minkälaisissa ”ns. demokraattisissa” tiloissa kansainvälisiä päätöksiä tehdään – tai tässä tapauksessa ei saada aikaan.

Tutkimuskentillä, kansainvälisissä poliittisissa kokouksissa, olen tutkijana törmännyt

hyvin erilaisiin suhtautumistapoihin. Joissain kokouksissa tutkijoille on tarjottu aktiivista roolia raportoitajana tai työryhmän moderaattorina, toisissa perusosallistujana. Uskon Kulmalan turhautumisen osittain selittyvän sillä, ettei hänelle itselleen näyttänyt olevan selvää, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tarkkailijan rooliin liittyi. Tämä varmasti heikensi myös hänen roolittumistaan kokouksessa. Tutkija voi ottaa hyvin monia erityyppisiä rooleja kansainvälisellä poliittisella torilla – *agoralla*. Esittelen muutama näistä rooleista lyhyesti.

Kulmalan tekstistä piirtyy *kriittinen observoija*: vuorovaikutukseen muiden toimijoiden kanssa ei juuri ryhdytä. Kokousta todella tarkkaillaan, hieman etäämpää, kokouksen toimintalogiikkaa kuitenkin käsittämättä. Kulmalan teksti jää kuitenkin kaipaamaan syvempää eri kokouksen toimijoiden kriittistä arviointia, mukaan lukien kirjoittajan oman position tarkemman pohdinnan.

Dokumentaristi olisi matkustanut kokoukseen kameran, videokameran ja nauhurin kera. Hän olisi haastatellut erilaisia toimijoita (kokousvirkaileijoista poliitikoihin, aktivisteista tutkijoihin), pyrkinyt erilaisten toimintatilanteiden ytimiin ja koostanut näistä oman selontekonsa tapahtuneesta.

Journalisti-tutkija olisi yhdistänyt työssään journalismin ja tutkijuuden. Hektisessä kokouksenympäristössä tutkijan voi olla vaikeaa motivoitua toimijoita tutkimushaastatteluihin. Jos tutkija päättää kirjoittaa haastattelusta lehtiartikkelin, voi tämä motivoitua haastateltua jo paljon enemmän: hänen ajatuksensa kun päätyvät näin mediaan. Jos sisäänpääsy on lehdistön edustajille helpompaa kuin muille toimijoille, niin ehkä tutkijan kannattaa todella hypätä kokouksen

ajaksi toisiin saappaisiin.

Kulmala teki kirjoituksessa selvän pesäeron aktivisteihin. Tutkija voi kuitenkin myös itse olla *aktivisti*: liputtaa avoimesti hyviksi katsomiensa asioiden puolesta, tutkia niitä asioita, joissa kokee olevan epäkohtia, verkostoitua samalla tapaa ajattelevien tutkijoiden kanssa. Maailman sosiaalifoorumit ovat yksi esimerkki tällaisista kansainvälisistä suurkokouksista, joissa tutkija-aktivistit puhuvat sekä omissa intellektuelleissa tilaisuuksissaan että osallistuvat kansalaisjärjestöjen tapahtumiin ja suurmielenosoituksiin. Tutkijalle voi olla poliittisessa kokouksessa hyödyksi kapinahenki, jonka Kulmala koki vain huvittavana.

Kenen rahoilla kokouksiin mennään, sen lauluja lauletaan. Tutkijan roolia siis määrittää myös matkan (tai tutkimuksen) rahoittaja. Ministeriön rahoitus ei vielä välttämättä tee tutkijasta *byrokraattia* – byrokraatilla tosin saattaa olla paras pääsy päätöksentekoihimiin. EU-kokoussuunnittelijan roolissa pääsin näkemään EU:n nuorisopolitiikkaa lähempää kuin moni muu tutkija. Tätä aineistonkeruun menetelmää voi tosin suositella vain todellista käytännön työtä pelkäämättömälle tutkijalle.

Listaukseni tutkijoiden erilaisista positioista kansainvälisissä kokouksissa ei ole kattava. Haluan havainnollistaa, kuinka monenlaisella otteella tutkija voi kokoukseen lähteä. Tutkija ei saisi kokouksessa unohtaa rakentavaa kriittisyyttään, vaan toimia jopa *evaluaattorina* tai *kehittäjänä* – analysoida mikä kokouksessa ei toiminut ja miksei toiminut. Hän voi miettiä, miten asiat voitaisiin seuraavalla kerralla tehdä paremmin. Koska kyseessä on poliittinen kokous, jonka jollain tapaa kuuluisi kaiketi myös olla demokraattinen, olisi kansainvälisiä kokouksia tarkasteltava pienoisyhdistyksinä. Tällöin oleelliseksi kysymyksiksi muotoutuvat: Kuinka demokraattisia kansainväliset poliittiset kokoukset ovat? Keitä niissä kuullaan? Ketkä suljetaan ulkopuolelle ja miksi? Mitä yritetään

saavuttaa? Onko osallistujilla edes tästä yhtenevää näkemystä? Jos yhteisesti asetettua tavoitetta ei saavuteta, niin mistä se kertoo?

Kansainvälisiä poliittisia kokouksia tutkineena olen havainnut, että suurin osa kokouskansasta tulee paikalle kokeakseen jotakin uutta, verkostoitumaan, oppimaan, pitämään hauskaa. Kulmala toivoi, että matka olisi hänelle ”ainutlaatuinen, mieleenpainuva, monipuolisesti yleissivistävä ja tieteellisestikin kiinnostava”. Hyvin toisenlaisen matkan Kööpenhaminan ilmasto-kokoukseen koki Simo Tuppurainen, joka näki matkan *mielenosoitusturistin* näkökulmasta omalla tavallaan ainutlaatuisena ja mieleenpainuvana.

Kansainväliset poliittiset kokoukset ovat aina arvaamattomia, ne onkin nähtävä prosesseina, jotka muotoutuvat toimijoiden ja heidän tekojensa mukaan hetki hetkeltä. Tästä johtuvaa tietämättömyyttä on jokaisen osallistujan vain siedettävä ja ennalta arvaamattomuuden kanssa eletävä. Luulisi tällaisen olotilan olevan tutkijalle arkipäivää.

Oli erittäin huolestuttavaa lukea Kulmalan viesti, joka kehottaa tutkijoita pysymään kaukana kansainvälisen politiikan kokouksista. Myös se, ettei hän näe kokousprosessin seuraamista läheltä yleissivistäväksi ja kokouksista kriittis-analyttista raportointia tieteellisesti kiinnostavaksi, kertoo paljon kirjoittajan arvostuksista. En vakuuttunut hänen kehotuksestaan sulkeutua tiukemmin yliopistohuoneisiin ja jättää poliittiset prosessit muiden toimijoiden toiminta-areenoiksi.

Lähde

Tuppurainen 2009. Simo Tuppuraisen kirjoitus Kommentti-verkkokanavalla: http://www.kommentti.fi/sivu.php?artikkeli_id=720

Kirjoittaja on Nuorisotutkimusverkoston tutkija, joka väitöstutkimuksessaan tutkii nuorten osallistumista kansainvälisiin poliittisiin kokouksiin.